

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem v právní věci žalobkyně: **JUDr. M. H.**, bytem, zast. Mgr. Barborou Klouda Jestřábovou, advokátkou se sídlem Hlinky 142 a, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 11. 2016, č.j. 565 223 2267/315-AK,

t a k t o :

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladu řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů.

O d ů v o d n ě n í

**I.
Vymezení věci**

Žalobkyně se domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím bylo změněno rozhodnutí žalované ze dne 10. 8. 2016, č.j. 565 223 2267 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), tak, že podle ustanovení § 29 odst. 1 písm. h) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“) byl ode dne 23.6.2016 žalobkyni zvýšen starobní důchod na částku 15 554,- Kč měsíčně.

**II.
Obsah žaloby**

Žalobkyně především uvedla, že žalovaná v napadeném rozhodnutí započítala dobu výkonu samostatné výdělečné činnosti od 1.1.2015 do 22.6.2016 a rovněž vyměřovací základ za rok 2015. Žalovaná však nezohlednila výchovu její vnučky V. D. Vnučka byla žalobkyni svěřena na základě rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 18.8.2015, č.j. 25 P 257/2002-62, přičemž ve výroku III rozsudku byla stanovena předběžná vykonatelnost.

Žalobkyně dále zdůraznila, že vnučka je ve faktické péči její a jejího manžela MUDr. P. H., a to od 19. 1. 2012. Na základě doporučení orgánu sociálně právní ochrany podala návrh na svěřeni vnučky do pěstounské péče. Rozhodnutím Městského soudu v Brně ze dne 24.10.2013, č.j. 25 P 257/2002-271 bylo rozhodnuto o svěřeni vnučky do pěstounské péče a současně bylo najisto postaveno, od kdy je vnučka v péči žalobkyně a jejího manžela, tj. od 19.1.2012. Proti tomuto rozhodnutí se účelově odvolal otec nezletilý. Rozsudek o svěřeni do pěstounské péče pak byl usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 4.2.2015, č.j. 16 Co 55/2014-322 zrušen a věc byla vrácena soudu I. stupně. Důvodem ke zrušení byla nevhodně zvolená forma náhradní rodinné péče (pěstounství), přičemž krajský soud považoval za vhodnější svěřenectví. S ohledem na závěry krajského soudu nezbylo žalobkyni, než se namísto pěstounské péče domáhat u soudu svěřeni vnučky do společné péče prarodičů, což učinila neprodleně po doručení rozhodnutí krajského soudu. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 18.8.2015, č.j. 25 P 257/2002-629 pak byla vnučka svěřena do společné osobní péče žalobkyně a jejího manžela. Pro posouzení je podstatné, že výrok tohoto rozsudku je předběžně vykonatelný.

Žalobkyni jsou známy rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) č.j. 10 Ads 134/2012-23 a č.j. 10 Ads 66/2015-30. Z nich plyne, že k naplnění obsahu a účelu § 32 odst. 4 ZDP tj., aby pro potřeby ZDP mohla být uznána péče o dítě, musel nejprve předcházet úkon spočívající v převzetí dítěte do trvalé péče za podmínek § 20 odst. 2 ZDP, tedy pravomocné rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do trvalé péče této osoby. Situace, kdy osoba sice fakticky pečovala o dítě již dříve, než došlo k naplnění zákonných podmínek pro převzetí dítěte do trvalé péče, pak není možné pro účely ZDP až do právní moci soudního rozhodnutí zohlednit. Dle shora zmíněných rozsudků se přitom jednalo o svěřeni dítěte do péče na základě vzájemné dohody rodičů schválené soudem. Nejednalo se proto o stejnou situaci, jako nyní, neboť vnučka je ve faktické péči žalobkyně již od počátku roku 2012. Řízení o svěřeni nezletilý do výchovy však dosud není ukončeno především z důvodu postupu na straně otce, který opakovaně a účelově podává opravné prostředky. Žalobkyně nesouhlasí s právním názorem NSS, neboť by splnění podmínky pro nárok ženy na starobní důchod záviselo výhradně na délce trvání soudního řízení o svěřeni dítěte do péče. Tato délka je totiž odvislá od činnosti soudu i dalšího postupu účastníka řízení. Řízení o svěřeni dítěte do péče pak může trvat i několik let. Může proto nastat i situace, kdy faktická délka péče o dítě může několikanásobně přesahovat délku péče o dítě od pravomocného rozhodnutí soudu pro účely stanovení nároku na důchod. Takový striktní výklad právní normy představuje tvrdost a značnou nespravedlnost ve vztahu k žalobkyni. Odvolala se i na nález Ústavního soudu, podle něhož je vždy nutné vycházet z individuálních rozměrů každého jednotlivého případu založeného na konkrétních skutkových zjištěních.

Žalobkyně dále zdůraznila, že o svěření do péče bylo fakticky rozhodnuto již rozsudkem 25 P 257/2002-271 ze dne 24. října 2013 dle kterého byla vnučka svěřena do její pěstounské péče. Usnesením krajského soudu č.j. 16 Co 55/2014-322 ze dne 4.2.2015 nebylo zpochybněno samotné svěření dítěte do péče, ale toliko náhradní rodinná péče. Ke zvolené náhradní formy rodinné péče (pěstounství), pak byla žalobkyně vedena doporučením příslušného orgánu sociálně právní ochrany dětí. Mezi formami náhradní rodinné výchovy svěřenectvím a pěstounstvím nejsou rozdíly ve faktické péči o dítě, ale v zajišťování jeho potřeb. Zákon pak ani nestanovuje přednost svěřenectví před pěstounstvím. Žalobkyně nemohla ani předpokládat, že svěření do pěstounské péče je nevhodně zvolenou formou svěření dítěte do péče. V posuzovaném případě pouze náhoda a opakovaně podaná odvolání otce způsobily, že nedošlo k naplnění podmínky výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

Žalovaná zejména zdůraznila, že nelze přihlídnout k výchově vnučky, pokud nebyla žalobkyní a jejímu manželovi svěřena do péče pravomocným rozsudkem soudu nebo jiným správním rozhodnutím taxativně vymezeným v § 20 odst. 3 ZDP. Při pouhé faktické péči o dítě nemá pečující osoba de facto žádnou oficiální pravomoc o dítěti rozhodovat a tato je jí udělena teprve na podkladě rozhodnutí příslušného orgánu ve smyslu § 20 odst. 3 ZDP. Žalovaný zde odkázal na žalobkyni citovanou judikaturu.

Jde-li o předběžnou vykonatelnost druhého výroku rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 18.8.2015, č.j. 25 P 257/2002-629, kterým byla vnučka svěřena do péče žalobkyně a jejího manžela, pak ani v případě uznání doby péče o vnučky od této předběžné vykonatelnosti, by tato nesplňovala dobu tří let dle ustanovení § 4 odst. 2 písm. b) ZDP.

IV.

Replika žalobkyně

Žalobkyně zdůraznila, že již od počátku roku 2012, kdy byla nezletilá V. D. ve faktické péči její a jejího manžela, za ni převzali veškerou odpovědnost, neboť zcela nahradili roli jejich zákonných zástupců. Nestalo se tak až od pravomocného rozhodnutí Městského soudu v Brně, č.j. 25 P 257/2002-629 ze dne 18.8.2015, kterým byla nezletilá svěřena do osobní péče žalobkyně a jejího manžela. Nezohlednila-li žalovaná období, po které se žalobkyně fakticky starala o vnučku, pak se jedná o přílišnou tvrdost aplikace právní normy, byť se tak stalo s odkazem na judikaturu NSS. Dle názoru žalobkyně se navíc v judikatuře NSS jednalo o skutkově zcela jiný případ, neboť podkladem rozhodnutí soudu byla dohoda rodičů o svěření nezletilého dítěte. Doba tzv. faktické péče do právní moci rozhodnutí o schválení dohody pak byla v řádu jen málo měsíců. V posuzovaném případě však byl celý proces rozhodnutí soudu prodloužen obstruktivním přístupem na straně otce. Předtím, než se faktický stav péče o nezletilou dostal do souladu se stavem

právním, přitom uběhly více než 3 roky. Skutkový stav celé věci měla žalovaná uvážit, přičemž měla využít i institutu správního uvážení.

V. Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Soud k věci uvádí, že pro nárok na starobní důchod má rozhodující význam doba pojištění a důchodový věk. Dle zákona o důchodovém pojištění je u žen důchodový věk závislý na počtu dětí ženou vychovaných (§ 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s přílohou k tomuto zákonu).

Podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění „*[p]odmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.*“

Citované ustanovení je třeba vykládat v kontextu s § 20 zákona o důchodovém pojištění, v němž je vymezen pojem „dítě“ pro účely téhož zákona.

Dle § 20 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění „*[d]ítětem se pro účely tohoto zákona rozumí dítě vlastní nebo osvojené, a pokud se dále nestanoví jinak, též dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů.*“ Podle § 20 odst. 2 téhož zákona „*[z]a dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, dítě manžela, které mu bylo svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu nebo na základě dohody rodičů schválené soudem, dítě manžela, nemá-li druhý z rodičů rodičovskou zodpovědnost, a dítě manžela, zemřel-li druhý rodič dítěte nebo není-li znám. Za dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dále dítě, jež bylo převzato do péče na základě rozhodnutí soudu, orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo dřívějšího příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče budoucího osvojitele nebo do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem,*

a dítě, jež bylo převzato do péče na základě předběžného opatření vydaného v rámci řízení o svěření dítěte do výchovy“.

Podle § 20 odst. 2 téhož zákona „*Se za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů považuje*

dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, dítě manžela, které mu bylo svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu nebo na základě dohody rodičů schválené soudem, dítě manžela, nemá-li druhý z rodičů rodičovskou zodpovědnost, a dítě manžela, zemřel-li druhý rodič dítěte nebo není-li znám.“

Zákon tudíž jako podmínku výchovy dítěte mající vliv na vznik nároku a výši starobního důchodu ženy staví osobní péči o takové dítě ve věku do dosažení zletilosti, a to po dobu 10 roků. Pamatuje ovšem i na případy, kdy žena nemohla podmínku péče o dítě po dobu 10 let splnit z vážných, objektivních důvodů. Jde o případ, kdy se žena ujala výchovy dítěte po dosažení

osmého roku jeho věku. Pak je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku dosažení zletilosti alespoň po dobu 5 roků, pokud žena před dosažením zletilosti nepřestala o dítě pečovat. Platí to nejen pro dítě vlastní či osvojené, ale též pro dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů. Za dítě převzaté do trvalé péče se přitom rozumí každé takové dítě, které bylo do trvalé péče převzato některým ze způsobů předvídaných § 20 odst. 2 ZDP, a to zcela zjevně s účinky vázanými na dané úkony.

NSS v rozsudku ze dne 10. 9. 2013, č.j. 3 Ads 134/2012-23, ve kterém byla rovněž posuzována situace spadající do druhé definice v § 20 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, uvedl, že se neztotožňuje s názorem, dle kterého uznaná péče ženy o (nezletilé) dítě musí být posuzována dle faktického počátku péče ženy o dítě a nikoliv až od právní moci rozhodnutí soudu o schválení dohody rodičů o péči o dítě. Nejvyšší správní soud se přiklonil k závěru, že „převzetí dítěte do péče nahrazující péči rodičů“ je založeno až účinností některého z úkonů uvedených v definicích ustanovení § 20 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Z těchto závěrů vyšel NSS např. i ve svých rozsudcích ze dne 20. května 2015, č.j. 10 Ads 66/2015-30, ze dne 27. 4. 2016, č.j. 6 Ads 112/2015-23, ze dne 28. 5. 2015, č.j. 7 Ads 277/2014-43. V rozsudku č.j. 10 Ads 66/2015-30 je pak výslovně uvedeno, že citované zákonné ustanovení (myšleno § 20 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění – pozn. krajského soudu) zde nedává prostor pro volbu správnímu orgánu, od kterého data může každou z uvedených dvou podmínek považovat za splněnou, nýbrž z jeho znění jasně vyplývá, že obě podmínky jsou naplněny až účinností příslušného právního aktu. Soud pro úplnost dodává, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové-pobočky v Pardubicích ze dne 17. června 2015, č.j. 50 Ad 2/1015-60, který právě vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 10 Ads 66/2015-30, byl předmětem ústavní stížnosti. Ústavní stížnost pak byla usnesením ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. II. ÚS 2081/15 odmítnuta.

Legální definice dítěte převzatého do péče nahrazující péči rodičů v § 20 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění obsahuje dvě podmínky; obě přitom musí být splněny kumulativně, nepostačuje splnění jen jedné z nich nebo jejich splnění postupně. Dojde-li ke splnění jedné z obou podmínek dříve, jako tomu bylo i v projednávané věci, lze

konstatovat naplnění obou podmínek až v závislosti na splnění podmínky zbývajících. Citované zákonné ustanovení zde nedává prostor pro volbu správnímu orgánu, od kterého data může každou z uvedených dvou podmínek považovat za splněnou, nýbrž z jeho znění jasně vyplývá, že obě podmínky jsou naplněny až účinností příslušného právního aktu (srov. právě rozhodnutí NSS, č.j. 6 Ads 112/2015-23).

S ohledem na shora citovanou judikaturu a dikci citovaného ustanovení tak nelze dovodit, že by zákonná podmínka péče o dítě mohla být splněna pouze tím, že žena o nezletilé dítě fakticky pečovala, aniž by existovalo účinné rozhodnutí příslušného orgánu. Tento závěr je obecný a soud proto nemohl ani v posuzovaném případě zohlednit faktickou péči o vnučku, byť uznává, že již od roku 2013 probíhalo řízení o formě náhradní rodinné péče. I když může být tato úprava vnímána jako nespravedlivá, nemůže to vést k závěru, že je postačující pouze fakticita osobní péče, jak namítala žalobkyně. Soud proto nemohl v posuzovaném případě zohlednit faktickou péči žalobkyně a jejího manžela o vnučku od počátku roku 2012. V posuzovaném případě sice probíhalo řízení o náhradní rodinné péči (návrh byl podán dne 20.3.2013), přičemž však rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 24. října 2013 č.j. 25 P 257/2002-271, kterým byla nezletilá vnučka svěřena do společné péče žalobkyně a jejího manžela, byl zrušen rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 4. února 2015, č.j. 16 Po 55/2014-322 a věc byla vrácena Městskému soudu v Brně k dalšímu řízení. Je zřejmé, že v důsledku zrušovacího rozsudku zdejšího soudu nenabyl rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 24. října 2013 právní moci a nebyl ani vykonatelný. Po zrušujícím rozhodnutí krajského soudu následoval rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 18. srpna, č.j. 25 P 257/2002-629, kterým byla vnučka svěřena do společné osobní péče žalobkyně a jejího manžela (výrok II. rozsudku). Výrokem III tohoto rozsudku pak byla stanovena předběžná vykonatelnost výroku II rozsudku. Soud k věci uvádí, že vykonatelnost se zásadně odvíjí od právní moci rozsudku. Podstata předběžné vykonatelnosti spočívá v tom, že vykonatelnost se neodvíjí od právní moci, nýbrž tento okamžik předchází. Vykonatelnost se tedy odvíjí od okamžiku doručení a nikoliv od právní moci. Předběžně vykonatelné rozsudky jsou vykonatelné bez ohledu na právní moc, a z tohoto pohledu není proto rozhodné, zda proti nim bylo podáno odvolání. Dle názoru soudu lze dovodit, že bylo-li shora uvedené rozhodnutí Městského soudu v Brně předběžně vykonatelné, pak již od jeho doručení byly splněny podmínky ustanovení § 20 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Není proto správný závěr žalovaného, že k tomuto rozsudku nelze přihlédnout, neboť v době jeho rozhodnutí nenabyl právní moci. Takové pochybení však nemá vliv na zákonnost rozhodnutí, neboť podle § 4 odst. 2 písm. b) vyhl. č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, *podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod (§ 32 odst. 4 zákona) se považuje za splněnou též, pečovala-li žena o nezletilé dítě aspoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného podle zákona pro vznik nároku na starobní důchod*. Žalobkyně v době vydání rozhodnutí žalované nesplnila ani podmínku péče tří let, neboť by je započítala doba až od 18.8.2015. Rovněž dle názoru soudu ani nesplnila podmínku, že by tak činila tři roky před dosažením věku potřebného podle [zákona](#) pro vznik nároku na starobní důchod (toho dosáhla dne 23. 6. 2016), přičemž důchodový věk byl stanoven s přihlédnutím k výchově dvou dětí v délce 60 let a 4 měsíců, případně 59 let, pokud by bylo přihlédnuto k výchově tří dětí. Soud však rovněž k věci dodává, že i kdyby bylo možné zohlednit první rozsudek Městského soudu ve věci ze dne 24. října 2013, což však možné není, neboť nenabyl právní moci a ani nebyla stanovena jeho předběžná vykonatelnost, stejně by žalobkyně nesplnila podmínku péče o

vnučku tři roky ani podmínku, že se tak činila tři roky před dosažením důchodového věku.

Soud tak neshledal žádný z uplatněných žalobních bodů důvodným a nad rámec uplatněných žalobních bodů nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

VI. Závěr a náklady řízení

Výroky II. a III. o náhradě nákladů řízení jsou odůvodněny ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s., když úspěšné žalované nevznikly náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti a žalobkyně nebyla v řízení úspěšná, pročež nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. září 2018

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.